

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Beaty Miničovej a členov JUDr. Eleny Krajčovičovej a JUDr. Jany Hullovej v právnej veci žalobcu: **J., X., D., Í.**, zast. JUDr. I.M., advokátom, X., L., proti žalovanému: **Fond národného majetku Slovenskej republiky**, D., X., IČO: X., zast. JUDr. Š.D., advokátom, D., Advokátska kancelária so sídlom na S., B., **o zaplatenie 3.287,- Eur (99.024,- Sk)**, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 2008, č. k. 17Cb 68/03-168, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 2008, č. k. 17Cb 68/03-168 v napadnutej časti **p o t v r d z u j e .**

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 196 Eur (5.905,- Sk).

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. augusta 2008, č. k. 17Cb 68/03-168 rozhodol tak, že konanie v časti o zaplatenie 6.223,- Sk, zastavil a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 92.801,- Sk istiny a 23.177,- Sk na náhradu trov konania právnomu zástupcovi žalobcu.

Súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vymáhaná suma predstavuje súčet úrokov z omeškania žalovaného s plnením peňažných dlhov, ktoré mal žalovaný voči osobám oprávneným na vyplatenie menovitých hodnôt a výnosov dlhopisov emitovaných Fondom národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len „FNM SR“) podľa § 24 ods. 4 a súv. zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby“).

Súd zistil, že v prejednáwanej veci je nesporné, že majitelia dlhopisov FNM SR uvedení v návrhu na začatie konania, ako vlastníci a veritelia pohľadávok voči žalovanému, svoje pohľadávky pozostávajúce z úrokov z omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu FNM SR – ISIN: X., vydaných v zmysle § 24 ods. 4 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, previedli zmluvami o postúpení pohľadávky v zmysle § 524-530 Občianskeho zákonníka na žalobcu ako postupníka. Súd mal za nesporné, že hodnota dlhopisov, vrátane jeho výnosu po odpočítaní príslušných poplatkov, bola menovaným osobám vyplatená. Žalovaný svoj zákonný záväzok vyplatiť menovité hodnoty a výnosy dotknutým osobám, ktoré svoje pohľadávky previedli na žalobcu, splnil v priebehu roku 2001.

Z dokazovania vyplýva, že oprávnení neposkytli dostatočnú súčinnosť žalovanému k tomu, aby mohol previesť úhradu im prináležiaceho nároku, t. j. vyplatenie dlhopisu. Súd poukázal na ust. § 24 ods. 6 a 7 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, podľa ktorého mal žalovaný relatívne dostatočnú lehotu na to, aby sa „technicky“ pripravil na plnenie povinností, ktoré mu z tohto ustanovenia vyplývajú. Dôkazom toho je i zmluva o poskytnutí osobitnej služby pre emitenta cenných papierov, ktorú žalovaný uzatvoril s R., a. s., B. dňa 04. mája 2000.

Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2007, č. k. 1 Obdo V 3/2006, dospel súd k záveru, že žalovaný svoj záväzok na vyplatenie hodnoty a výnosov dotknutým osobám (majiteľom dlhopisov) nesplnil riadne a včas v zákonnej lehote. Žalovaný sa dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov ich bývalým majiteľom, nakoľko dátumom rozhodným pre posúdenie, kedy mal žalovaný splatiť dlhopisy, bol 31. december 2000 a nie 31. december 2001. Žalovaný bol teda povinný splatiť dlhopisy a výnosy z nich v súlade s ust. § 24 ods. 6 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach

prevodu majetku štátu na iné osoby, v deň ich splatnosti, stanovenom na 31. december 2000. Počnúc dňom 01. januára 2001 sa žalovaný dostal do omeškania (v zmysle ust. § 24 ods. 6 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby), pretože pohľadávky veriteľov nadobudli novú kvalitu. Uvedeným dňom splatenie dlhopisu už bolo teda žalovateľné, a to aj s úrokmi z omeškania.

Na základe takto zisteného skutkového a právneho stavu súd uznal nárok žalobcu za oprávnený a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 92.801,- Sk, z titulu úrokov z omeškania za oneskorené vyplatenie dlhopisu a jeho výnosu splatného do 31. decembra 2000.

Súd v súlade s § 95 ods. 1 a 3 O. s. p. konanie v časti o zaplatenie 6.223,- Sk zastavil, nakoľko žalobca vzal späť žalobu v tejto časti na základe podkladov žalovaného z 18. júna 2008.

Proti rozsudku v časti, v ktorej žalobe bolo vyhovené, sa z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p. odvolal žalovaný a žiadal jeho zmenu. Namietal, že súd prvého stupňa nesprávne vychádzal z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2007, sp. zn. 1 Obdo V 3/2006, ako rozhodnutia dovolacieho súdu, v skutkovo totožnej veci totožných účastníkov.

Žalovaný zdôrazňuje, že vo vyššie uvedenom rozhodnutí sa dovolací súd zaoberal len pomerne úzko vymedzenou otázkou, či sa žalovaný mohol dostať do omeškania s vyplácaním dlhopisov FNM SR už uplynutím splatnosti stanovenej na 31. december 2000 podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, alebo na ich včasné splatenie postačovalo splnenie tejto povinnosti najneskôr do konca roku 2001 podľa § 24 ods. 11 citovaného zákona. Ostatnou argumentáciou účastníkov konania sa dovolací súd ďalej nezaoberal.

Žalovaný okrem námietky splatnosti dlhopisov uplatnil aj ďalšie námietky, ktoré neboli zohľadnené a rozsudok sa tak podľa žalovaného zakladá na nesprávnom právnom posúdení veci. Je toho názoru, že do omeškania s vyplácaním dlhopisov, sa nemohol dostať ani v prípade splatnosti dlhopisov k 31. decembru 2000, pretože v omeškaní boli dotknutí veritelia, ktorí na výplatu dlhopisov fondu, totiž neposkytli žalovanému ako dlžníkovi

súčinnosť nevyhnutnú na splnenie uvedených záväzkov. Podľa zákona miestom splatenia dlhopisov fondu bolo sídlo žalovaného. V prípade ich splácania v sídle žalovaného, by to prirodzene znamenalo splatenie dlhopisov v hotovosti. V tejto súvislosti poukázal na ust. § 520 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého k omeškaniu nedôjde, ak (i) veriteľ včas a riadne ponúknuté plnenie od neho neprijme alebo (ii) mu neposkytne súčinnosť potrebnú na splatenie dlhu. Osoby oprávnené na splatenie dlhopisov fondu ako veritelia sa však 31. decembra 2000, nedostavili do sídla žalovaného ako dlžníka, ani neposkytli údaje umožňujúce doručenie plnenia a neposkytli tak žalovanému súčinnosť potrebnú na splatenie dlhopisov fondu v zákonom mieste plnenia. Žalovaný sa preto nemohol 01. januára 2001 dostať do omeškania so splatením dlhopisov fondu, dotknutí veritelia nemohli mať nárok na úroky z omeškania voči žalovanému a nemohli tieto nároky ani postúpiť na žalobcu, ktorý ich uplatnil v predmetnom prvostupňovom konaní. Túto skutočnosť nakoniec konštatuje i súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku, ktorého výrok však vychádzal z právneho posúdenia uvedenej skutočnosti v rozpore s predmetným § 520 a súvisiacimi ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Záver súdu uvedený v súvislosti s posúdením tohto skutkového stavu, že žalovaný mal relatívne dostatočnú lehotu na to, aby sa pripravil na plnenie predmetných povinností, je podľa názoru žalovaného irelevantný. Dĺžka uvedenej lehoty, totiž nemá podľa zákona vplyv na dôsledky omeškania veriteľov podľa § 520 Občianskeho zákonníka.

Žalovaný ďalej uviedol, že v priebehu roku 2001 vzhľadom na skutočnosť, že veľký počet veriteľov oprávnených na splatenie dlhopisov fondu, mal bydlisko vzdialené od sídla žalovaného, splácal predmetné dlhopisy z hľadiska miesta plnenia nad rámec svojich zákonných povinností tak, že prostredníctvom spoločnosti R., a. s. a ďalej pobočiek S., a. s., zisťoval aktuálne údaje o veriteľoch a plnenia veriteľom doručoval. Z hľadiska času plnenia sa žalovaný opieral o logický výklad vyššie spomenutých ustanovení § 24 ods. 6 a ods. 11 a súv. zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, v tom smere, že žalovaný bol povinný splatiť dlhopisy fondu najneskôr do konca roku 2001. Uvedený výklad príslušných zákonných ustanovení, nie je záverom žalovaného, žalovaný sa riadil skutočnosťou, že so splácaním predmetných dlhopisov počas celého roku 2001, teda od „splatnosti“ dňa 31. decembra 2000 podľa § 24 ods. 6 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, až do konca roku 2001, teda do uplynutia „doby splatnosti“ podľa § 24 ods. 11 citovaného zákona, počítali usmernenia a pokyny upravujúce zdanenie nakladania s uvedenými dlhopismi, ktoré vydalo M. ešte pred

31. decembrom 2000, a na ktoré žalovaný v konaní pred súdom prvého stupňa poukázal. Na strane veriteľov sa uvedeným postupom pri splácaní z hľadiska miesta plnenia, znížila časová a finančná náročnosť, potrebná na prevzatie uvedeného plnenia. Týmto spôsobom neuplatnil voči žalovanému právo na splatenie dlhopisov fondu, či už pred 01. januárom 2001, alebo neskôr, žiaden z veriteľov, ktorí mali na žalobcu postúpiť nároky uplatnené v predmetnom konaní, uvedení veritelia bez námietok akceptovali doručovanie príslušných výplat dlhopisov fondu, prostredníctvom spoločnosti R., a. s. a pobočiek S., a. s., pričom týmto postupom podľa vlastného vyjadrenia, neodňal veriteľom právo domáhať sa splatenia dlhopisov fondu v sídle žalovaného ako v zákonom mieste plnenia už 31. decembra 2000. Za tohto stavu považuje žalovaný uplatňovanie nárokov na úroky z omeškania za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, bez ohľadu na fakt, či uvedené nároky existujú.

Z uvedených dôvodov navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobcov návrh zamietne a zaviazá žalobcu nahradiť trovy konania žalovaného.

Žalobca vo svojom stanovisku navrhuje napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Zásadne nesúhlasí s námietkou žalovaného o údajnom omeškaní veriteľov. Má za to, že otázka prípadnej potreby súčinnosti veriteľov k plneniu záväzkov žalovaného, bola posúdená zo strany prvostupňového súdu, správne. Uviedol, že Občiansky zákonník v príslušných ustanoveniach, nekonkretizuje, o akú súčinnosť – v prípade jej potreby – by malo na strane veriteľa ísť, preto je nepochybné, že samotná forma a potreba súčinnosti, bude vyplývať z konkrétnych okolností každého prípadu a v danom prípade aj z verejne prejavenej vôle žalovaného vo vzťahu k všetkým vlastníkom dlhopisov, akým spôsobom, a na akom mieste, si splní svoje záväzky. V danom prípade prvostupňový súd vyhodnotil potrebu poskytnutia súčinnosti veriteľov vo vzťahu k dlžníkovi ako bezpredmetnú, resp. nepotrebnú k tomu, aby žalovaný mohol splniť svoje záväzky k 31. decembru 2000 práve tak, ako ich bez problémov plnil počas roka 2001.

Žalobca rovnako, ako výklad žalovaného ohľadne doby splatnosti dlhopisov, jednoznačne odmieta aj tvrdenie žalovaného, že by uplatňovanie nárokov na úroky z omeškania, bolo v rozpore s dobrými mravmi. Je toho názoru, že v rozpore s dobrými mravmi, je práve konanie žalovaného, ktorý na jednej strane verejne, z pozície „štátnej moci“ prezentuje, ako, kde a kedy si splní, resp. je ochotný a schopný si splniť svoje záväzky voči

veriteľom – občanom Slovenskej republiky – a na strane druhej mu takáto verejná prezentácia a prísľub nie je prekážkou k tomu, aby veriteľov účelovo označil za vinníkov svojho omeškania, resp. za osoby, ktoré sú vo vzťahu k nemu v omeškaní. Rozpor s dobrými mravmi, ako aj legitímnosť uplatňovania si úrokov z omeškania, je zrejmá aj z iného konania žalovaného, ktorý v priebehu roka 2001, splácal dlhopisy, pričom považoval zrejme za správne a spravodlivé, že každému veriteľovi vyplatil rovnakú sumu, a to aj napriek tomu, že niektorí veritelia dostali svoje peniaze už v apríli 2001 a niektorí napr. až v novembri 2001. Nesúhlasí s tvrdením žalovaného, že Ústavný súd SR sa v Náleze č. 11/95, sp. zn. PL. ÚS. 33/95, exaktne vyjadril k otázke splatnosti dlhopisov. Ústavný súd Slovenskej republiky v ňom pri riešení úplne iného právneho problému, iba citoval znenie § 24 ods. 12 zákona č. 190/1995 Z. z., a to bez akýchkoľvek právnych záverov v otázke splatnosti dlhopisov F..

Naopak právny záver Ústavného súdu Slovenskej republiky v otázke splatnosti dlhopisov FNM SR, je zakotvený v jeho Náleze č. 8/95, sp. zn. PL. ÚS 13/97 z 19. júna 1998, a to, že majiteľ dlhopisu má právo na výplatu menovitej hodnoty a výnosu dlhopisu v zákonom stanovenej dobe splatnosti (§ 24 ods. 4, 6, 7 zákona).

Navrhuje napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v medziach dôvodov odvolania a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného, nie je možné vyhovieť.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či sa žalovaný dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov FNM SR voči svojim veriteľom, vlastníkom dlhopisov. Medzi účastníkmi nie je sporné, že žalovaný zaplatil oprávneným osobám dlhopis, vrátane jeho výnosov do 31. decembra 2001. Sporným zostala skutočnosť, či žalovaný mal dlhopisy splatiť do 31. decembra 2000, ako tvrdí žalobca, alebo do 31. decembra 2001. Obaja účastníci poukázali na splatnosť dlhopisu, stanovenú zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby.

Podľa § 24 ods. 6 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, splatnosť menovitej hodnoty dlhopisov fondu a ich výnosov je 31. decembra 2000.

Ústavný súd Slovenskej republiky v Náleze sp. zn. ÚS 235/08-21 (KP8/09-5) zo 17. decembra 2008, vyslovil svoje stanovisko k predmetnej veci. Stotožnil sa s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v rozsudku sp. zn. 1 Obdo V 103/2005, podľa ktorého dovolací súd dospel k záveru, že základnú otázku splatnosti dlhopisov s dôsledkom aj vzniku povinnosti týmto dňom dlhopisy vyplatiť, rieši citované ustanovenie § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby. Ak otázka splatnosti (zročnosti) s týmto obvyklým legislatívnym obsahom, ako to v dovolaní správne naznačuje a prezentuje žalobca, je vyriešená v tomto ustanovení, potom je logické, že zákon túto otázku, nemôže riešiť, a ani nerieši iným spôsobom v ďalšom ustanovení, a to v § 24 ods. 11 cit. zákona. Teda, ak je v tomto ustanovení (t. j. § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby) uvedené, že dlhopis je splatný 31. decembra 2000, potom skutočne zákonodarca takto určil deň, ku ktorému musia byť dlhopisy aj vyplatené, čo potvrdzuje aj znenie § 24 ods. 10 cit. zákona, podľa ktorého žalovaný mohol dlhopisy splatiť aj pred uvedenou dobou splatnosti, t. j. pred 31. decembrom 2000. Teda, ak k tomuto dňu bolo zákonom ustanovené, že dlhopisy sú splatné, potom nemohli byť zároveň aj nesplatné. V tomto zmysle pojem „splatnosť“ je vykladaný už dlhodobo, ide o pojem ustálený a teóriou a aj praxou, chápaný.

Ústavný súd Slovenskej republiky v Náleze sp. zn. ÚS 235/08-21 (KP8/09-5) zo 17. decembra 2008, napokon vyslovil záver, že podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, dlhopis fondu bol splatný 31. decembra 2000. Preto, ak fond splatil menovitú hodnotu a výnosy dlhopisov až po uplynutí tejto lehoty, počnúc 01. januárom 2001, sa dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu a veriteľom vzniklo právo na úrok z omeškania. Uložením povinnosti fondu splatiť dlhopis najneskôr do konca roku 2001 (§ 24 ods. 11 cit. zákona) zákonodarca iba vymedzil dobu trvania tejto formy privatizácie. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že dlhopis fondu ako záväzok žalovaného, bol splatný 31. decembra 2000. Žalovanému, ako dlžníkovi, vznikla povinnosť 31. decembra 2000 splatiť svoj peňažný záväzok voči veriteľom a majiteľom dlhopisu vzniklo právo požadovať splnenie záväzku. V prípade porušenia tejto povinnosti dlžníkom vznikne potom veriteľovi právo na majetkové sankcie (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Žalovaný nespochybnil v prejednávanej veci uplatnenú výšku, ani spôsob výpočtu úroku z omeškania. Žalovaný namietal, že nebol v omeškaní s plnením peňažného záväzku z dôvodu na strane veriteľov, ktorí mu neposkytli potrebnú súčinnosť, aby svoj záväzok mohol splniť včas.

Podľa vety prvej § 520 Občianskeho zákonníka k omeškaniu dlžníka nedôjde, ak veriteľ včas a riadne ponúknuté plnenie od neho neprijme, alebo mu neposkytne, súčinnosť potrebnú na splnenie dlhu. V uvedenom ustanovení sú upravené prípady, kedy nedochádza k omeškaniu dlžníka. Veriteľovi potom nevzniká právo požadovať od dlžníka úroky, prípadne poplatok z omeškania. K tomu, aby nedošlo k omeškaniu dlžníka, plnenie musí byť ponúknuté riadne a včas, t. j. v čase splatnosti, prípadne aj skôr, ak je dlžník oprávnený plniť aj predčasne. Žalovaný nepreukázal, že v dobe splatnosti svojho záväzku bol pripravený plniť, t. j. že mal dostatok peňažných prostriedkov, aby svoj záväzok k 31. decembru 2000, splnil. Tiež nepreukázal, že každému z veriteľov, ktorí postúpili svoje práva z dlhopisu žalobcovi, peňažné plnenie riadne a včas ponúkol. Preto, ani odvolací súd na uvedenú námietku žalovaného v zmysle § 520 Občianskeho zákonníka, nemohol prihliadnuť.

Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj námietku žalovaného, že osoby oprávnené na splatenie dlhopisov fondu ako veritelia sa 31. decembra 2000 nedostavili do sídla žalovaného ako dlžníka a neposkytli žalovanému súčinnosť potrebnú na splatenie dlhopisov v zákonom mieste plnenia v zmysle § 567 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia, dlh sa plní na mieste určenom dohodou účastníkov, a ak miesto plnenia nie je takto určené, je ním bydlisko alebo sídlo dlžníka. V konaní bolo preukázané, že žalovaný ešte pred splatnosťou dlhopisov, t. j. pred 31. decembrom 2000, zverejnil spôsob, akým budú dlhopisy fondu vyplácané. Tým, že veritelia tento spôsob akceptovali, možno žalovaným určené miesto plnenia považovať za dohodnuté, a preto sa miesto plnenia nestalo sídlo žalovaného.

Pokiaľ ide o údajný výkon práva v rozpore s dobrými mravmi vo veci uplatňovania nárokov na úroky z meškania, na ktoré poukázal žalovaný, odvolací súd poznamenáva, že úroky z omeškania sú sankčnou platbou, ktorá prináleží veriteľovi za porušenie povinností dlžníka riadne a včas splatiť svoj peňažný záväzok. Úroky z omeškania sú dennou náhradou škody za stratu možnosti disponovať dlžnou čiastkou. Nárok na ne vzniká veriteľovi bez ohľadu na to, či bolo alebo nebolo oneskorenie spôsobené dlžníkom. Akékoľvek zdôvodňovanie dlžníka ohľadne príčin vzniku omeškania je tak právne bezvýznamné.

Na základe uvedených skutočností Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave v napadnutej časti podľa § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 196 Eur (dva úkony právnej služby, 1. úkon – vyjadrenie k odvolaniu v sume 121,17 Eur + režijný paušál 6,30 Eur + 19% DPH, 2. úkon – účasť na vyhlásení rozsudku 15. októbra 2009 v sume 30,29 Eur + režijný paušál 6,95 Eur + 19% DPH). Trovy konania určil podľa § 10 ods. 1, § 14 ods. 4, § 16 a § 18 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z. s tým, že predmetom odvolacieho konania bola suma 92.801,- Sk (3.080,42 Eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 15. októbra 2009

**JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková